

Neuvotteleva virkamies Mikko Horko

Sivistysvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta (HE 160/2024 vp)

Esityksen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi opintotukilakia ja yleisestä asumistuesta annettua lakia.

Esityksen mukaan muut kuin lasta huoltavat opiskelijat siirrettäisiin yleisestä asumistuesta 1.8.2025 käyttöön otettavaan opintotuen asumislisän piiriin. Opintotuen asumislisään olisivat oikeutettuja opiskelijat, jotka asuvat vuokra- tai asumisoikeusasunnossa tai muussa asumiseen soveltuvassa majoituksessa.

Yleisestä asumistuesta annetun lain säännökset opiskelijoita koskien palautettaisiin suurelta osin saman sisältöisiksi, jollaisina ne olivat voimassa ennen 1.8.2017.

Muutosten vaikutukset

Esitetty muutos selkeyttää opiskelijoiden tukijärjestelmää, kun asumislisään vaikuttavat tulot ja niiden seuranta ovat yhteneväisiä opintorahan kanssa. Suuri muutos on myös siirtyminen ruokakuntakohtaisesta tuesta yksilökohtaiseen tukeen. Yksilökohtainen tuki on selkeä ja parantaa erityisesti puolison kanssa asuvien opiskelijoiden tilannetta, kun puolison tai muun ruokakunnan jäsenen tulot eivät vaikuta tuen määrään. Erityisesti nuorten kohdalla, kun elämäntilanne on vakiintumaton, avoliiton toteaminen ja selvittäminen voi olla työlästä ja nuoret ovat voineet kokea avopuolison tulojen huomioon ottamisen kohtuuttomana.

Muutos toteuttaa hallitusohjelman kirjausta yhteisasumisen kannattavuuden parantamisesta.

Opintotuen tuloharkinta sallii suuremmat tulot kuin yleisen asumistuen tiukempi tuloharkinta ja näin ollen tuen kohdentuminen muuttuu vähemmän tulosidonnaiseksi.

Esitetyt muutokset selkeyttävät myös etuuksien toimeenpanoa, kun opiskelija voi hakea tukikokonaisuutta yhdellä hakemuksella.

Varsin suurella joukolla asumistukea saavista opiskelijoista asumisen tuki pienenee. Osittain tämä johtuu huomioon otettavien asumismenojen alemmasta tasosta ja osittain siitä, että yleistä asumistukea maksetaan ympärivuotisesti, opintotuen asumislisää vastaavasti opiskelukuukausilta.

Kaikilla opiskelijoilla ei ole mahdollisuutta kesäopintoihin ja jos myöskään kesätöitä ei ole saatavilla, voivat kesäaikaiset asumismenot aiheuttaa toimeentulovaikauksia ja myös lisääntyvää toimeentulotarvetta. Lisääntyvä toimeentulotuen tarve on esityksessä otettu huomioon.

Muutoksen vaikutuksia onkin tärkeää seurata. Kuten esityksessä todetaan, muutoksien lopullisia vaikutuksia ei etukäteen pystytä arvioimaan, koska opiskelijoiden tulevia asumisratkaisuja ei tiedetä. Tilanteeseen vaikuttaa olennaisesti myös asuntomarkkinat. Varsinaisia opiskelija-asuntoja ei kaikille opiskelijoille riitä ja soluasuntoja on jo pidemmän aikaa vähennetty, joten opiskelijoiden mahdollisuudet sopeuttaa asumismenojaan myös vaihtelevat eri paikkakunnilla ja erilaisissa tilanteissa.

Jos asumismenojen sopeuttaminen ei onnistu, voi tukitason aleneminen johtaa lisääntyvään työntekoon opiskelun ohessa. Tämän myös asumislisän väljempi tuloharkinta mahdollistaa. Sinänsä työnteko opiskelun ohessa, varsinkin jos onnistuu saamaan ns. oman alan töitä, on hyödyllistä. Työnteon voimakas

Neuvotteleva virkamies Mikko Horko

lisääntyminen voi kuitenkin vaikuttaa opintojen edistymiseen. Toisaalta asumislisä, kuten muukin opintotuki, edellyttää opinnoissa edistymistä ja tällä voi olla edistymisen kannalta positiivisia vaikutuksia.

Esitettyjen muutosten vaikutuksia muun opintotuen kehittämiseen ja muutostarpeisiin on syytä arvioida käynnissä olevassa opintotuen uudistamistyössä.

Asumislisässä huomioon otettavia asumismenoja esitetään porrastettavaksi kolmen kuntaryhmän avulla. Tämä ratkaisu on hyvä ja tarpeellinen, koska asumismenoissa on suuria alueellisia vaihteluita. Kuntaryhmitys myös tasoittaa suurimpia asumisen tuen alenemisiä alueilla, joilla asumismenot ovat korkeimpia.

Lausuntokierroksella olleessa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettiin huomioon otettavien asumismenojen sitomista indeksiin sekä tiettyjen kiinteiden asumislisien tarkistamista tapahtuneen kustannuskehityksen mukaisesti. Nämä muutokset olisivat perusteltuja tuen tason turvaamiseksi myös jatkossa.